

УДК (2-36)-055.2

МАКУШИНСЬКА Г. П.,
кандидат філософських наук, доцент,
завідувач кафедри філософії та суспільних наук,
Запорізька державна інженерна академія
(Запоріжжя, Україна) E-mail: anaïma@i.ua

ФЕНОМЕН ЖІНОЧОЇ СВЯТОСТІ: ФІЛОСОФСЬКО-РЕЛІГІЙНИЙ ДИСКУРС

У статті розглядається проблема формування почуття святості людини як мислячої істоти загалом і жінки зокрема. Надається визначення святості як осмисленої й усвідомленої здатності людини до розумно-вольового способу життя. Доведено те, що святість є нормою і метою життєвої поведінки, що налаштовує людину на гармонію Буття, навіть в умовах руйнівних криз сучасності, в тому числі гендерних.

Ключові слова: святість, релігія, мислення, пізнання, людина, чоловіче, жіноче.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Людина є істотою, покликаною до мислення як засобу світопізнання і самопізнання. Це покликання актуальним завжди і для кожного, а тому і справа філософії, яка є за Аристотелем процесом «мислення про мислення», є актуальною, бо саме вона налаштовує людину на гармонію Буття. Проблема полягає в тому, що людина, будучи об'єктивно налаштована на «поклик Буття суцього» (Гайдеггер), адекватно на нього відповідає досить рідко. Отже, формування почуття святості до Буття загалом в його природній іпостасі у пересічного людства загалом, але в першу чергу у тих, хто йде шляхом пізнання й самопізнання зокрема, є важливим завданням.

Філософське розуміння людини виходить із того, що вона має розвинути в собі потенційну здібність до мислення в актуальну здатність бути мислячою істотою. Р.Декарт сформулював це у відомій фразі «Я мислю, отже, Я існую». Згодом Е.Фромм змістовно розкрив у праці «Бути й мати».

Мета статті – проаналізувати феномен святості людини через її істотну пізнавальну сутність, особливості і прояви жіночої святості; окреслити чинники формування та шляхи реалізації святості в умовах сучасних глобальних викликів і криз.

Виклад основного матеріалу

Кожна окрема наука дисципліна вивчає людину як об'єкт власної зацікавленості: біологія - як живу природну істоту; соціологія - як біосоціальну істоту; сучасна філософська антропологія (Е.Морен, К.Лоренц) як *homosapiensethomodemens* і т.п. Для релігійного світогляду (який не можна ігнорувати не тільки в межах нашого дослідження, але і точки зору об'єктивності) людина – чоловік і жінка – вільна, гідна і розумна особистість, єдиний вінець творіння, створений за образом і подобою Божою. Людині, за замислом Божим, доручено впорядкування природи (Бут.1, 28). ХХ століття у

формулюваннях II Ватиканського Собору стверджує, що людина «причасна світочу божественного розуму, справедливо вважає, що своїм розумінням вона перевершує всю сукупність речей» [Див. 2].

Античні філософи скептично ставились до пізнавально-мисленневих можливостей переважної більшості людей через слабку спроможність до понятійного мислення, яке потребує абстрагування від предметно-речових образів буття. В той же час паралельно з філософським світоглядом утверджується зрілий релігійний світогляд, в якому Логос-Розум-Закон освячуються, перед яким людина благоговіє, очікує на спасіння, очищення. Це було закріплено в символі троїстої сутності Бога. А саме: Бог-Отець як синонім і сутність світового Розуму (теос – це розум) породжує єдино-рідного та єдино-сутнісного собі Бога-Сина, спілкування між якими істинне, благодатне, бо це істинний зв'язок між мікро- й макрокосмом. Третя Особа - Дух Святий, якого сам Ісус називає Дух Паракліт (Утішитель, Заступник) і Дух істини заповнює, живить «все і вся» диханням і прагненням істини, пізнання якої «утішає» сутнісне призначення і потяг людини до самоствердження, самотворення, самовдосконалення, що і є дорогою до святості.

В «Засадах етики» св. Іоанн Павло II багато уваги приділяє розумінню істин Одкровення, які носять надприродний трансцендентний характер, їх «розум приймає тільки у світлі віри (наприклад, істиною про благодать, яка освітлює душу, істиною про єднання з Богом у вічному житті і т. п.). Якщо ж говорити про самі основи поведінки, дуже багато з них збігаються з розумними принципами, які людина зобов'язана була б покласти в основу своїх дій навіть і без Одкровення; інші ж не суперечать розуму, хоч дійти до них сама вона, можливо, і не здатна. Такою є, наприклад, заповідь про любов до ворогів, складний (важкий) для розуму принцип поведінки» [Див.1].

Для християнства віра в Одкровення, джерелом якого є Святе Письмо, сумісна з вимогами і правилами розуму. «Саме він вирішує, чи відповідають вони нашій природі, нашим устремлінням, сподіванням, можливостям. Якщо розум вирішує, що можливості природи недостатні, починається дія благодаті (на неї розраховує просвітлений вірою розум). Але жодна з явлених моральних норм не може суперечити розуму і людській природі» [Див.1].

Звернемо увагу: релігія ґрунтується на вірі, яка в жодному разі не суперечить об'єктивній дійсності, що її здатен досягнути розум. Навпаки, вона здатна відкрити (через Одкровення Святого Письма) йому іншу реальність, а саме: існують надприродні блага, при відкритті яких принципово по-новому бачиться природна ієрархія етичних норм, вибудованих розумом. Що цілком зрозуміло для філософської теології. Ще її класик Аквінський визначав, що лише два відправлення душі є такими, що не мають тілесних відповідників, а тому – такими, що актуалізують потенції, постійно перебувають у субстанціональному тонусі та статусі, а не випадковому, акцидентальному. Це – мислення і воління. «І тому потенції, що складають начала цих відправлень, мають своїм субстратом душу». Ясна річ, що ці потенції актуалізуються в безтілесній сутності, якою є Бог. «Отже, першодвигун, яким є Бог, не має щонайменшої частини потенційності, але є чистий акт». Людина, щоб стати

богоподібною, має розвивати в собі волю до мислення засобами самого мислення, яке актуалізує не лише пізнавально спрямовану волю, але й практично-діяльну, яка актуалізує діяльність всього тіла. Ось чому докази буття Бога не слід відносити до нього самого, а до людини, яка, врешті-решт, визначилась щодо природи універсалій, скільки побачила в них субстанціональність своєї власної природи. Це досить швидко дало поштовх до нового етапу розвитку європейської спільноти, пов'язаного з епохою Відродження. Врешті, до визнання святості людини, яка йде шляхом світо- й самопізнання. Звідси й початок Нової історії, розвиток науки й технологій, визнання цивілізованим світом інтелектуальної еліти як провідної сили розвитку.

Поєднавши всі етимологічні (семантичні) значення слова святість, можемо дати понятійне визначення релігії. А саме: це святість зв'язку людини зі своїм власним буттям, буттям свого народу, людства загалом; це стан благоговіння перед тими атрибутами, які визначають саме існування людини; це стан духовної взаємозалежності поміж людьми. При цьому, всі наявні ознаки суть ніщо інше, як модуси священного благоговіння перед незмінним Законом, який визначає факт існування Буття.

Отже, феномен святості, якщо брати філософське, тобто, понятійне його розуміння, можна визначити таким чином. Святість – осмислена й усвідомлена (може бути вроджена) здатність людини до розумно-вольового способу життя в якості постійної його домінанти, яка викликає в інших людей сакральное-благоговійне ставлення до неї, породжуючи благодатне почуття своєї рівноправної, але все ж залежності від неї, яка не принижує, а підносить до вершин Світового Об'єктивного Духу.

Святість, якщо брати її у власне релігійному розумінні, – це постійний душевний і духовний стан душі людини, який об'єктивно (після гріхопадіння Адама і Єви) з плином історії перестає бути нормою життєвої поведінки навіть представників церкви, не кажучи вже про пересічне людство, в дослідженні будемо виходити з того, що це феномен, що має насаперед статус ідеалу служіння людям з боку тих, для кого ідеал постає як безпосередній спосіб життя, як його норма, але засвоєна не з наукових та релігійно-філософських текстів, а як наслідок власних душевних і духовно-пізнавальних зусиль. Без наявності таких особистостей людство починає вірити в якісь потойбічні сили, які нібито стежать за ним і оберігають його.

За відправний пункт візьмемо наведені Гегелем визначення суті святості та священного. Характеризуючи релігію як щось величне, високе, він виходить з таких міркувань. «Необхідність восхождення к религии возвышенного заключается в том, что особенные духовные и нравственные силы из обособленности соединяются в одно – духовное – единство. Истиной особенного является всеобщее единство, конкретное в себе, поскольку оно содержит в себе особенное, но содержит его так, что в своей сущности выступает как субъективность» [3, с.85-86].

Цілком очевидно, що єдність як поняття чистої від природних домішок мислі значно більшою мірою властива жіночій статі. Жінці властива діяльність,

спрямована на досягнення єдності в пізнанні протилежностей. Жінці властива єдність об'єктивного й суб'єктивного в її безпосередній інтуїтивній духовності. Тут суб'єктивне є чимось вищим, життєвим, не абстрагованим від особливого як носія всезагального. «Это субъективное единство есть не субстанция, а субъективно единство; оно есть абсолютная сила, а природное выступает лишь как нетто положенное, идеальное, несамостоятельное. Это субъективное единство явлено не в природном материале, а в мысли; мысль есть способ его наличного бытия, его проявления» [3, с.86]. Йдеться, очевидно, про те, що, розмірковуючи над сутністю поняття святості, потрібно брати до уваги необхідність визначити її значення, її статус як тієї необхідної об'єктивної підстави, без наявності якої людині, людству складно, а то й неможливо, піднятися вище себе в якості природного матеріалу.

Саме таке розуміння святості можна вбачати в легенді про змія-спокусника, на заклик до пізнання якого першою відгукнулася Єва як образ жінки, але став на цей шлях Адам як образ чоловіка. Що цілком слушно: міфологія знає образ андрогіна як першої людини, що наочно являла собою єдність чоловічого й жіночого начал. Але у стані роз'єднання постала небезпека надання суб'єктивності статусу чогось хибного, такого, що заважає пізнанню. Між тим для об'єктивного пізнання «разумные определения свободы, нравственные определения объединены в одно определение, в одну цель, и, таким образом, эта субъективность определяется как священное. Нравственность, таким образом, определяет себя как священное» [3, с.86].

Наголосимо ще раз: суб'єктивне в людині проявляє себе як об'єктивно природне, абстрагування, відчуження від якого небезпечно для її життя. Але свобода прояву суб'єктивного без того, щоб обмежувати ці прояви розумним=пізнавальним чином, породжує «війну всіх проти всіх» з її правилом «око за око, зуб за зуб». Стати вище себе як природної істоти – в цьому суть величного подвигу для людини.

Заключне положення Гегеля якраз і дає нам підстави вважати, що нами обрана вірна методологія. «Более высокая истина субъективности Бога – это не определение прекрасного, где содержимое, абсолютное содержание выступает в виде внеположных друг другу особенностей, а определение священного, и отношение обоих определений подобно отношению животного к человеку: животные имеют особенный характер, а характер всеобщности свойствен человеку; нравственная разумность свободы и для себя суще единство этой разумности есть истинная субъективность, определяющаяся в самой себе. Это – мудрость и святость. Содержание греческих богов, нравственные силы не святы, потому что они особенные, ограниченные» [3, с.86].

Християнська релігія якраз і пом'якшила надто вже високу планку для пересічної людини, яку їй ставили античні філософи, що самі не здатні у своїй діяльності бути прикладом розумної вдачі, розумної моральності. Можливо тому, що вони, іронізуючи над міфологічним світоглядом пересічних греків, навіть не намагались демонструвати їм спосіб життя, адекватний істині людського, а не тваринного, життя. Цю місію взяла на себе Боголюдина - Христос, який такий приклад надав.

Л. Фейербах стверджував, що мислення – автономний самодіяльний акт, тому не можна мислити за іншу людину – потрібно їй показати, що, по-перше, уміння говорити не тотожне умінню мислити, по-друге, слід перед аудиторією демонструвати власні навички й методологію мислення і стверджувати, що такий же спосіб мислення властивий і їй, якщо вона буде докладати для цього належні розумно-вольові зусилля. Звідси й зародження феномена святості по відношенню до тих, хто здатний мислити і на її основі творити на очах у враженої публіки щось для неї неймовірне, але якому вона йме віру. Адже так народжується Святий Дух як Дух Єдності, Зв'язку, тобто релігійний дух між спорідненими спільним Розумом людьми. Так твориться релігійне суспільство, релігійний соціум.

Справді, можна говорити про богоподібність людини, але також і про людиноподібність Бога, але не в міфологічному сенсі, не в тілесному, а виключно розумному. Справа в тому, що, по-перше, релігійний світогляд як модус філософського світорозуміння бере до уваги той факт, що людям складно визнати серед самих себе когось вищого. По-друге. Масовій людині складно підняти рівень власного мислення на понятійний рівень, на рівень «чистого розуму». Тому вона вірить в Бога поза людським буттям, але все ж розуміє Його як вселенську сутність, як поняття, наповнене всією повнотою людської чуттєвості. Так, Шлейермахер як представник релігійної філософії зазначав, що «цінність людяної (людської) релігії визначається тим, як людина усвідомлює Божество в почутті, а не тим, як вона завжди недосконало відображає релігію в понятті» [3, с.146].

Між іншим, до розуміння Бога як втілення ідеї справедливості закликав Ф.Вольтер. «Пусть философ будет Спинозистом, если он хочет, но пусть государственный человек будет деистом... Но если бы мир управлялся атеистами, то это было бы равно сильно непосредственном управлению тех. Адских созданий, которых нам изображают терзающими свои жертвы. Словом. атеисты, обладая властью, были бы столь же опасны для человеческого города, как и суеверные люди». Досвід влади робітників і селян та інтелігенції в СРСР, яка вийшла з цих соціальних верств, свідчить про геніальне пророцтво видатного просвітителя. Знищення десятків мільйонів людей на основі ідеології «наукового атеїзму» стало реальністю. Ось чому слід поєднувати філософію з її розумінням релігії як вчення, в якому освячується людина. Адже історія церкви свідчить про те, що життя людини для неї, як виявилось, не є чимось священним попри про її богоподібність. Саме з цих причин феномен святості, жіночої зокрема, потрібно виводити в першу чергу не з церковних вчень, а вчень філософських та релігійно-філософських. Авторитетна думка може належати й теологам, чиє служіння церкві не стало професійним обов'язком, обтяженим посадою.

Суттєвою суспільною проблемою у зв'язку з таким розумінням Святості Слова, його божественності є невідповідність проголошуваних слів проповідниками як нібито такими, що адекватно пізнали його сутність. Ось чому проблема святості має вирішуватись саме на філософському рівні як святість об'єктивного духу пізнання, який сучасникам залишили пращури. Все

згідно моральної максими: «Про мертвих або нічого, або добре». Церква також свідома цього, тому освячує померлих праведників. Хоча критерії для філософії, релігійної філософії та церкви мають бути різні. А саме. Для філософії «чистого розуму» це абсолютна об'єктивність буття, позбавлена впливу на його сутність, за Беконом, ідолів роду. Для релігійної філософії це, на наш погляд, покаяння філософського розуму перед звичайним людом, над яким його представники іронізували через нездатність до понятійного осмислення сутності Бога-Розуму-Закону, але який фактично захищений об'єктивно від абстрагування як способу пізнання. Тому тут святість покаяння дає інший вимір Божого (підпорядкованого Розуму-Закону) Буття завдяки новому філософському жанру – «Сповіді». Адже самий Розум вустами Бога-Творця застерігає людство від шляху зняття плодів з дерева пізнання. Нарешті, для церкви святість полягає в тому, щоб священники були у своїй поведінці прикладом єдності, як відзначав Гегель, «монотеїзму розуму й серця, політеїзму уявлення й мистецтва». Інакше кажучи, їх ставлення до людей повинно мати жіноче спрямування, адже всі вони – діти Божі. Тому Церква – Мати. Це складно. Але не так складно, якщо виходити з того, що Церква як тіло Бога – це насамперед Слово. Так Христос, якого слід тлумачити як образ Боголюдини, говорить, що «там, де Слово моє серед вас, там і я з вами».

Таким чином, коли йдеться про онтологічний статус феномена святості, слід виходити з єдності духовного й матеріального, з об'єктивності наявності двох видів реальності – речової та ідеальної, духовної. Це цілком відповідає змісту самого слова *realis* – речовий, дійсний. Як речовий світ, так і світ духу, законі діють на органи сприйняття і викликають у них певні враження. Тому й потрібно дотримуватись «монотеїзму розуму й серця». Висновок очевидний: для пізнання правди Святого Письма слід виходити з органічної єдності онтології і гносеології. Слово не тільки інструмент мовлення й мислення, а й саме буття, суще у вимірах вічності, яку вони презентують і яку інакше, як мова і мислення Всесвіту, не можна називати, тому що це шлях безвиході для розвитку людини й суспільства. Історія людства якраз і свідчить про те, що люди й народи вирішують не ті питання, які є людино- і народотворчими, і на цій основі – державотворчими.

Святе Письмо якраз і слід розуміти в єдності світо- і людинотворення, світо- і людинопізнання. Доти, доки людство (окремі розрізнені народи) не стало на цей шлях, воно було органічною складовою самої природи, було об'єктом, а не суб'єктом. Його, фактично, взагалі не було як носія культури, адже десятки тисяч років воно не актуалізувало свої духовні потенції, не фіксувало їх у текстах, які б зберігали їх зміст для нащадків, робили їх духовно-змістовну присутність обов'язковою умовою подальшого морального вдосконалення.

Писемне слово має ту перевагу перед мовленим, що воно «звучить», еднаючи віки й тисячоліття, вічно. Але не лише в цьому його святість: ще більшою мірою вона полягає в тому, що писемне слово спонукає людину до роздумів, воно ніколи не мовчить: ні потенційно, ні актуально, коли людина читає, тим більше, читає уважно і цілеспрямовано, шукаючи і знаходячи в

ньому різноманітні смисли і значення. Ненаписане слово залишається неоформленою й аморфною матерією буття, темною («невидимою і пустою»). Написане вже не пусте, а оформлене і змістовне, містить у собі видиме для зосередженої на ньому душі світло, яскравість якого, у міру зростання уваги до нього, зростає.

Отже, людина – це святість заснованого на любові потрійного зв'язку чоловічої та жіночої статей. Наслідок – народження (воно)істоти середнього роду, яким є дитячко (воно). Дорослішання дитячка переводить його в стан суб'єктності, адже дитина – вже іменник жіночого, тобто – суб'єктного – роду. Вже тут проявляється роль жінки, адже освітній та навчально-виховний процес в дитячому віці здійснюють переважно жінки. Церква, будучи власністю чоловіків, допускає жінку до навчання, в тому числі до виховання святості. Адже в ній – засади святості. Любов сина до матері – це процес перенесення матір'ю своєї благодатної святості на чоловічу раціональність. Чоловік народжує розум, а жінка прищеплює йому любов. Згідно гуманістичного розуміння релігії, яке маємо у творчості Л. Фейєрбаха, атрибутивними властивостями людини якраз і є розум, воля, любов. Крім того, він відзначав: «Первой, истинной, божественной сущностью является не свойство божества, а богоподобие или божественность свойства. Поэтому то, что теологией и философией признавалось богом, абсолют, сущностью, не есть бог. Бог – это именно то, что они не считали богом, то есть свойство, определенность, действительность вообще. Подлинным атеистом ... надо считать не того, для кого божественный субъект – ничто, а того, кто отрицает божественные предикаты, как то: любовь, мудрость, справедливость. Отрицание субъекта не есть отрицание предикатов самих по себе. Они имеют собственное, самостоятельное значение: человек не обходимо должен признавать их в силу их содержания, их подлинность заключается непосредственно в них самих; они действительно обнаруживают себя. ...Качество божественно не потому, что оно свойственно богу, а, напротив, оно свойственно Богу, потому что божественно само по себе, потому что без него Бог был бы существом несовершенным» [6, с.51].

Висловлене твердження підтверджується аргументами сучасної філософської антропології. Для того, аби об'єктивно властиве дитині всезагальне особливе в ній розвинулось, потрібні виховні зусилля матері. Звичайно, свідомої своєї навчально-освітньої на виховної місії, а не лише місії годувальниці «хлібом насущним». Так, відомий генетик В.Ефрoїмсон, посилаючись на феномен імпресингу, зазначав: «До кожної людини слід підходити з індивідуальними мірками, індивідуальними вимогами і способами впливу. І цей індивідуальний підхід має починатись відразу ж після народження. Тому що фундамент палацу, в якому буде (чи не буде) жити геній, – це умови життя людини, починаючи з самого раннього віку» [4, с.18-19,]. При цьому він стверджує, що «мати і материнська любов – вирішальний чинник в розвитку генія» [4 с.23,]. Адже «дитина до восьми років вже досягає 90% всіх своїх інтелектуальних можливостей» [4, с.24].

Жінка ближче до природи, тому народження дитини, вірніше, її

зародження, вона на початку становлення людини як потенційно розумної істоти пов'язувала з тим, що в її тіло вселився благодатний, святий дух природи. Звідси її релігійність, тобто святість зв'язку з природою. А релігія і означає святість і благоговійність благодатної сили зв'язку з природою. Тобто, святість – це фактично втілений в людину об'єктивний дух природи, її закони. Це з особливою виразністю проявляється в першому типі світоглядної свідомості як самосвідомості – міфології. Всі її складові – тотемізм, аніматизм, анімізм, магія і фетишизм – суть способи безпосередньої єдності людини і природи, яку вона сприймає як своє невідокремлене органічне тіло. А ПРИРОДА – це і є наша матір, жінка, яка вистраждала народження не завжди, як писав Т. Шевченко, «своїх діток нерозумних».

Жінка не лише в міфології підштовхнула чоловіка до пізнання, але й у житті саме вона підштовхує його до праці в поті чола, в якому сконцентрована вся сутність Буття. Вона ж значно раніше починає говорити, а мова – не просто дім людського буття, але й арсенал мислення. Не випадково, якщо брати українську мову, то вона в ній – іменник жіночого роду. Т. Шевченко, ідеалізуючи жінку, вірніше – образ жінки-нареченої та жінки-матері, писав: «Серце плакало, сміялось – Виливало мову». Жінка опікується новонародженою дитиною фактично все життя, оскільки для неї саме життя є святістю в першу чергу сина, адже донька здатна народити власних дітей. Тому життя жінки-матері – це подвиг, в якому постійно змінюється радість і страждання. Не дивно, що останнім часом Церква зростає в розумінні та визнанні святості не тільки жінки-черниці, але і жінки-дружини, матері, яка здатна, причому разом зі своїм чоловіком, реалізувати зусилля духу, розуму і волі у святому покликанні і служінні. Цікавим в цьому сенсі є приклад канонізації сімейної пари (не мучеників) Зелії і Людвіка Мартін, батьків святої Терези від Дитини Ісус.

Це можна сказати також і про філософію «чистого розуму». Якщо взяти її класика – Гегеля, то не випадково вона в колі гуманістично налаштованих філософів його часу і вже після нього оцінювалась як «філософія мізантропії». І він це розумів, особливо в більш ранньому періоді своєї творчості. Ось що можемо прочитати в одній із його ранніх праць: «Я переконаний, що найвищий акт розуму, який охоплює всі ідеї, є акт естетичний і що істина і благо з'єднуються спорідненими узами лише в красі. Філософ, подібно поетові, повинен володіти естетичним даром. ...Філософія духу – це естетична філософія. В жодній галузі знань не можна бути духовно розвиненим, навіть про історію не можна розмірковувати серйозно, не володіючи естетичним почуттям. ...При цьому ми часто чуємо, що у натовпу має бути чуттєва релігія. Але не тільки маса, філософ також має потребу в ній. Монотеїзм розуму й серця, політеїзм уявлення й мистецтва – ось що нам потрібно» (3, с.212).

Ось чому йдеться про єдність філософії, яка без релігійного статусу стає просто логікою, гносеологією, «філософією мізантропії», та релігії як модусу філософії, що додає їй життєвості, чуттєвості, людяності. Врешті – жіночності.

Висновки

Отже, можна стверджувати, що саме жінка, як «своє інше» (Гегель) чоловічій статі, породжує феномен святості, адже саме в ній (з неї, завдяки їй) народжуються не лише діти, але й наука, філософія, релігія, міфологія, справедливість і т.п. Їй властиве чуттєве, тобто естетичне сприйняття світу набагато більшою мірою, ніж чоловікові. Суто пізнавальне народження знання не можна прирівняти з тими почуттями, які жінка відчуває при народженні дитини як, в майбутньому, можливого суб'єкта раціонального пізнання.

Образ жіночої святості в християнстві фактично належить Діві Марії. В міфології використовується образ Матінки-Землі, Матінки-Природи, на підставі якого був сформульований принцип, згідно якого подібне творить подібне, а тому людина як мікрокосм подібна макрокосму. Тому святість Природи органічно через жінку передається її дітям. Але дух святості передається від об'єктивного духу Природи. Ось чому в умовах общинної родини жінка за свою вагітність віддавала вдячність і шану якомусь позастатовому духу. В міфології це те, що виражає зміст аніматизму – все, що існує, має життєвий статус, все дихає життям. Саме тому й Христос воскрес, що життя Святого Духа Природи безсмертне. Те ж саме, що й Духа Закону, Духа Розуму – вони незмінні. В католицизмі Бог-Отець і Бог-Син – це не два Боги, а один як Єдиний. Від Єдиного випромінюється Святий Дух. А дух святості належить жінці-матері по праву того, що вона народжує дітей природним чином. Чоловік в статевому розумінні тут не береться до уваги в тому сенсі, що його місія настає після того, як його жінка-дружина народить потенційно духовну істоту.

Сучасний західний світ переживає різні кризи, однією з яких є протиприродна і антиморальна гендерна ідеологія. Вона руйнує під виглядом свободи і прав людини фундаментальні основи буття світу, в якому існування людства можливе через освячену єдність (тяжіння) і «боротьбу» (окремішність визначеність і гідність) чоловічого і жіночого в єдиній родині та продовження роду людського в їхньому «синтезі»-творінні – дитині. Філософсько-релігійне розуміння святості життя людини (святості жінки) і Буття в цілому потребує донесення до свідомості сучасників засобами реформованої і гуманістичнозорієнтованої освіти, просвітительської діяльності громадських організацій, сімейного виховання і катехетичної місії Церкви, яка має відновити своє соціальне служіння, а не займатися ритуально-обрядовим обслуговування населення за окресленим преїскурантом. Разом з таким критичним зауваженням на адресу Церкви, не можна не згадати унікальний позитивний досвід Ради Церков і релігійних організацій м. Запоріжжя (в особі представників майже всіх християнських конфесій (за винятком де-юре УПЦ МП, а де-факто РПЦ), а також іудейської, мусульманської громад, різних громадських організацій лікарів, жіночих рухів тощо у проведенні протягом 2 років підряд спільних і численних за кількістю учасників «Маршів за життя» - великого екуменічного заходу за збереження життя від зачаття до природної смерті, проти всіх способів знищення життя: від абортів до евтаназії.

Системна людинотворча і життєстверджувальна функція освіти знівельована перевантаженими і одночасно скороченими в гуманітарній

складовій навчальними програмами «для батьків». Цю функцію як місію беруть на себе окремі небайдужі «педагоги-волонтери», для яких їхня праця є служінням і покликанням любові до Дитини-Людини. Завдяки їм, цим рядовим «сіячам», катастрофічне падіння уповільнене. Ситуацію може змінити тільки розумно-вольове прозріння «низів», які на рівні кожної особистості сформулюють ієрархію цінностей як запит до себе і до «верхів». Святість, жіноча святість як святість Життя має увінчувати цю ієрархію.

Список використаних джерел

1. Karol Wojtyła. *Elementarz etyczny, Na podstawie wydania : "Aby Chrystus się nami posługiwał"*, Ks. Karol Wojtyła, Kraków. – Społeczny Instytut Wydawniczy "Znak", 1979. – 106 с.
2. II Ватиканский Собор, Паст. Конст. *Gaudium spes*, 15: AAS 58 (1966) 1036.
3. Гегель Г. В. Ф. *Философия религии* / Г. В. Ф. Гегель // Сочинения : В 3 т. - М. : Наука, 1970. – Т. 2. - С.85-86.
4. *Загадка гениальности* / В. П. Эфроимсон. - М. : Знание, 1991. - 62 с.
5. Жадько В. А. *Світоглядні основи морально-етичної свідомості* / В. Жадько // – Запоріжжя : Вид-во ЗДІА, 1997. – 105 с.
6. Фейербах Л. *Избранные философские произведения* : В 2 т. – М. : Политиздат, 1955. – Т.2. – 943 с.

REFERENCES

1. Karol Wojtyła. *Elementarz etyczny, Na podstawie wydania: "Aby Chrystus się nami posługiwał"*, Ks. Karol Wojtyła, Kraków. – Społeczny Instytut Wydawniczy "Znak", 1979. – 106 s.
2. II *Vatikaniskij Cathedral, pastes. Const. Gaudium spes*, 15: AAS 58 (1966) 1036.
3. Hegel G. V. F. *Filosofiâ religii* / G. Hegel // *Sočineniâ*: 3 t.-m.: Nauka, 1970. – Т. 2. - Pp. 85-86.
4. *The riddle of the genial'nosti* / V. Èfroimson. -Moscow: Znanie, 1991. -62 s.
5. Zhadko V.A. *Philosophical Foundations of moral and ethical consciousness* / V. Zhadko // *Zaporizhzhya: publishing ZDIA*, 1997. – 105 s.
6. Fejerbah l. *Izbrannyye filosofskie proizvedeniâ: In 2 volumes.-Moscow: Politizdat*, 1955. – Т. 2. - 943 s.

МАКУШИНСКАЯ А. П. – кандидат философских наук, доцент, заведующая кафедрой философии общественных наук, Запорожская государственная инженерная академия (Запорожье, Украина) E-mail: anaima@i.ua

ФЕНОМЕН ЖЕНСКОЙ СВЯТОСТИ: ФИЛОСОФСКО-РЕЛИГИОЗНЫЙ ДИСКУРС

Проблема формирования чувства святости человека как мыслящего существа вообще и женщины конкретно является актуальной и для философской рефлексии, и для каждого человека как микрокосма. Подается определение святости как осмысленной и осознанной способности человека к разумно-волевому способу жизни. Доказано то, что святость является нормой и целью жизненного поведения, которое настраивает человека на гармонию Бытия, даже в условиях разрушительных кризисов современности, в том числе и гендерных.

Ключевые слова : святость, религия, мышление, познание, человек, мужское, женское.

MAKUSHYNSKA, GANNA – PhD in Philosophy, Head of the Department of Philosophy and Social Sciences, Zaporizhzhia State Engineering Academy (Zaporizhzhia, Ukraine) E-mail: anaima@i.ua

THE PHENOMENON OF FEMALE SANCTITY: PHILOSOPHICAL AND RELIGIOUS DISCOURSE

The problem of sanctity sense formation of a man as a thinking being in common and men and women in particular is relevant for philosophical reflection, and to every man as the microcosm. The definition of sanctity as meaningful and a conscious person's ability to reasonably strong-willed way of life is given. It is proved that sanctity is the norm and purpose of life behavior that makes people's life harmonic, even in the face of devastating crises of our time, including gendercrisis.

Key words : *sanctity, religion, thinking, learning, man, men, women.*

Стаття надійшла до редколегії 15.11.16 р.

Рекомендовано до друку 20.11.16 р.